

bijlage

bij definitief besluit vergunning Natuurbeschermingswet
1998 project Zomerbedverlaging Beneden-IJssel

Overwegingen bij definitief besluit vergunning
Natuurbeschermingswet 1998 project Zomerbedverlaging
Beneden-IJssel

**Directoraat-generaal Natuur
& Regio**
Directie Regio en Ruimtelijke
Economie

Behandeld door

Datum

6 december 2013

Bijlage nummer	1
Horend bij kenmerk	13180835
Datum	
Contactpersoon	

DE AANVRAAG

Het project Zomerbedverlaging Beneden-IJssel (hierna genoemd: ZBY) is één van de maatregelen vanuit de Planologische Kernbeslissing (hierna genoemd: PKB) Ruimte voor de Rivier waarmee wordt beoogd om een rivierafvoer van 16.000 m³/s bij Lobith te realiseren. Doelstelling van de PKB is een bijdrage te leveren aan enerzijds de hoogwaterveiligheid in Nederland en anderzijds aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het rivierengebied. ZBY levert een bijdrage aan beide doelstellingen.

Bij de keuze van de te nemen maatregelen is overwogen om de buitendijks landschappelijke geomorfologische, natuur- en cultuurhistorische waarden zo min mogelijk aan te tasten. Een aantal uiterwaarden behoren tot zogeheten 'blijf-af gebieden' uit het Strategisch Kader Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Ingrepen in het buitendijks gebied zouden veelal een negatief effect hebben op de geldende instandhoudingsdoelen. Verlaging van de in de IJssel aanwezige kribben zou een te lage bijdrage leveren aan de hoogwaterveiligheid vanwege de korte lengte en de huidige hoogte. Ook zijn er weinig hydraulische obstakels waardoor het wegnemen hiervan ook (te) weinig effect zou resulteren. Het vergraven van het zomerbed zal een voordelige bijdrage leveren met een relatief groot effect op de te bereiken hoogwaterveiligheidsdoelstelling zonder de bestaande ruimtelijke waarden in de uiterwaarden aan te tasten.

Oorspronkelijk was het plan om een zomerbedvergraving uit te voeren over een lengte van 22 km. Als gevolg daarvan zouden vermoedelijk negatieve effecten optreden op relevante habitattypen als gevolg van een afname van inundatieduur, -frequentie en sedimentatie. Ook de grondwaterpeilen zouden, als gevolg van de voorziene maatregel, lager worden, waardoor drinkwaterputten verontreinigd konden worden. De voorziene mitigerende maatregelen zouden onvoldoende effect hebben om de negatieve gevolgen teniet te doen. De in de PKB opgenomen zomerbedverlaging was daarom niet uitvoerbaar. Na onderzoek van alternatieven en analyse hiervan werd door de Minister van Infrastructuur en Milieu besloten de PKB en de maatregel aan te passen. Er wordt nu een verkorte zomerbedvergraving uitgevoerd waarmee, in samenhang met de aanvullende maatregel van de aanleg van een beperkte hoogwatergeul IJsseldelta Zuid, toch de veiligheidsdoelstelling van 21 cm verlaging van de Maatgevende Hoogwaterstand behaald wordt.

Het project IJsseldelta Zuid behoort niet tot deze vergunningaanvraag, maar wordt separaat beoordeeld in het kader van de Nb-wet 1998.

De voorgenomen maatregel voorziet enerzijds in de vergraving van het zomerbed van de IJssel en anderzijds in het meer ruimte geven aan de natuurlijke dynamiek in de uiterwaarden met behoud van natuur- en landschapswaarden. De maatregelen met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit worden uitgevoerd in Scherenwelle, Koppelerswaard, Zalkerbosch, Bentinckswelle en de Vreugderijkerwaard, allemaal deel uitmakend van het plangebied.

Een uitgebreide beschrijving van de maatregelen en de ligging daarvan in de uiterwaarden is opgenomen in hoofdstuk 3 van de bij het ontwerp-besluit horende Passende Beoordeling. Een opsomming van de verschillende deelmaatregelen van het project is opgenomen op de pagina's 2 en 3 van het bij deze overwegingen behorende ontwerp-besluit.

De uitvoering van de voorziene maatregelen ten behoeve van het project Zomerbedverlaging Beneden-IJssel wordt vóór 1 januari 2016 gerealiseerd.

WETTELIJK KADER

Natura 2000-gebieden

In relatie tot het betrokken Natura 2000-gebied zijn in deze relevant de artikelen 10, 16, 19d (lid 1), 19e en het artikel 19f (lid 1) van de Nb-wet 1998.

De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'wet- en regelgeving'.

BELEID

Vierde Nota Waterhuishouding

Handhaven van de veiligheid is één van de belangrijkste doelstellingen van integraal rivierbeheer zoals verwoord in de Vierde Nota Waterhuishouding. Hiertoe zal de komende decennia in het winterbed van de grote rivieren een ingrijpende herschikking van functies en inrichtingsmaatregelen op grote schaal dienen plaats te vinden. Landschap, natuur en cultuurhistorische waarden worden daarbij zoveel mogelijk ontzien en geïntegreerd om het 'oerhollands' karakter van het rivierenlandschap te behouden. Dit komt tot uiting in de door provincies en rijk opgestelde integrale ruimtelijke visie voor het grootste deel van het bedijkte riviereengebied (Nadere Uitwerking Riviereengebied, NURG). NURG vormt het kader waarbinnen al jaren uitwerkingen plaatsvinden. De natuurstreefbeelden voor de grote rivieren blijven van kracht.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgesteld, als opvolger van de Nota Ruimte. Volgens de structuurvisie is het Rijk verantwoordelijk voor en door de EU aanspreekbaar op het nakomen van de in internationaal verband aangegane verplichtingen, inclusief Biodiversiteitsverdrag en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Het Rijk stelt kaders waarbinnen de provincies een provinciaal en landsgrensoverschrijdend natuurnetwerk, zijnde de

herijkte nationale Ecologische Hoofdstructuur (EHS), begrenzen, beschermen en onderhouden. Tot de herijkte EHS behoren de Natura 2000-gebieden, de Nationale Parken, de Noordzee en de grote wateren inclusief de grote rivieren. De natuur in de EHS blijft goed beschermd met een 'nee, tenzij'-regime in relatie tot de wezenlijke kenmerken en waarden. Het gaat daarbij om: waardevolle aspecten zoals natuurschoon, schoon water, het aanwezig zijn van bepaalde plant- of diersoorten, gebieden van aardwetenschappelijk belang en het afwezig zijn van lawaai.

Structuurvisie Ruimte voor de Rivier

Op 19 december 2006 is de PKB (nu: Structuurvisie) Ruimte voor de Rivier door de Eerste Kamer vastgesteld. Hieronder wordt kort weergegeven welk beleid het kabinet in deel 3 van deze PKB heeft verwoord. Als bouwsteen voor deze PKB werd door de toenmalige ministeries van Verkeer en Waterstaat en LNV een strategisch kader opgesteld.

Het kabinet heeft besloten de bescherming tegen overstromingen in het rivierengebied uiterlijk in 2015 op het vereiste niveau te brengen en tegelijk de ruimtelijke kwaliteit in het rivierengebied te verbeteren. Op de locaties waar ruimtelijke maatregelen ten behoeve van de veiligheid worden genomen, zal de herinrichting zoveel mogelijk worden aangegrepen om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. De noodzaak tot bescherming van de natuur heeft een belangrijke rol gespeeld bij het opstellen van deze PKB en vraagt bij de uitwerking om nadrukkelijke aandacht. Bij de uitvoering van een natuurtoets (voor het gehele pakket maatregelen uit de PKB) wordt het 'Strategisch Kader Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, Ruimte voor de Rivier en Ruimte voor Natura 2000' gehanteerd. Hierbij zal in Natura 2000-gebieden worden gestreefd naar een pakket van maatregelen dat bijdraagt aan de verbetering van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten die worden bedreigd.

In lijn met de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is dit gericht op het behoud van bestaande en de ontwikkeling van nieuwe kernkwaliteiten van de verschillende riviertakken.

Beleidslijn grote rivieren

De Beleidslijn grote rivieren vormt een nadere uitwerking van het ruimtelijk beleid voor het rivierbed zoals dat in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (visie van het Kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland) is verwoord. De Beleidslijn beschrijft onder meer welke activiteiten kunnen worden toegelaten in het stroombed van de grote rivieren. De IJssel valt onder het 'stroomvoerend regime'. Hierbij mogen alleen specifiek omschreven riviergebonden activiteiten plaatsvinden. Realisatie van natuur wordt hiertoe gerekend. Als voorwaarden worden hierbij onder meer gesteld dat er geen sprake mag zijn van een feitelijke belemmering voor het vergroten van de afvoercapaciteit, en dat er sprake is van een zodanige situering en uitvoering van de activiteit, dat de waterstandsverhoging of de afname van het bergend vermogen zo gering mogelijk is.

VERGUNNINGPLICHT

De aangevraagde activiteiten vinden plaats in en nabij de Natura 2000-gebieden 'Uiterwaarden IJssel' en 'Ketelmeer & Vossemeer'. Op 23 september 2008 is het

ontwerpbesluit voor het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel' gepubliceerd. Definitieve aanwijzing heeft nog niet plaatsgevonden. Binnen dit gebied is tevens gelegen het beschermd natuurmonument IJsseluiterwaarden. Delen van het beschermd natuurmonument vallen binnen het plangebied (Scherenwelle, Zalkerbosch, Koppelerwaard en Bentinckswelle). Het gebied waarin de zomerbedvergraving plaats vindt, behoort niet tot het Natura 2000-gebied. Het Natura 2000-gebied 'Ketelmeer & Vossemeer' is door Nederland definitief aangewezen als Vogelrichtlijngebied op 16 februari 2010. Binnen dit gebied is tevens gelegen het beschermd natuurmonument Vossemeer.

Op basis van het Besluit vergunningen Nb-wet 1998, artikel 2, sub e en p, ben ik bevoegd tot vergunningverlening op grond van de Nb-wet 1998 voor de maatregelen die worden uitgevoerd in het kader van de Rivierverruiming zoals genoemd op pagina 2 en 3 van het bij deze overwegingen horende ontwerpbesluit:

Ik stel vast dat de aangevraagde activiteiten mogelijk de natuurlijke waarden en kenmerken van de bovengenoemde beschermde Natura 2000-gebieden kunnen aantasten. Om die reden ben ik van mening dat de voorgenomen bovenstaande activiteiten als vergunningplichtig onder de Nb-wet 1998 dienen te worden aangemerkt.

Deze vergunning is geldig tot en met 2025. Om te borgen dat er tijdens de uitvoering van de voorgenomen maatregelen kennis blijft van de actuele relevante natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden en de effecten die deze maatregelen kunnen hebben op de relevante instandhoudingsdoelen, zijn er in de vergunning monitoringsverplichtingen opgenomen.

KANS OP SIGNIFICANTE EFFECTEN

Beheerplan

In dit geval kan vastgesteld worden dat, ten aanzien van de voorgenomen activiteit op het moment van besluitvorming, geen beletsel voortvloeit uit enig beheerplan op basis van Nb-wet 1998.

Geen beheer, project

De voorgenomen activiteit vormt een project dat geen direct verband heeft met of nodig is voor het beheer van het betrokken Natura 2000-gebied. De voorgenomen activiteit is voorts nog niet eerder beoordeeld in het kader van de Nb-wet 1998.

Mogelijk significante gevolgen

Op grond van artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998 in combinatie met artikel 19g, lid 1, van de Nb-wet 1998 dient een passende beoordeling aangeleverd te worden door de initiatiefnemer. Het Europese Hof van Justitie heeft in haar uitspraak van 7 september 2004 aangegeven dat een passende beoordeling slechts dan achterwege kan worden gelaten indien op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat uitvoering van de werkzaamheden afzonderlijk of in

combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor dat gebied.

In dit geval kunnen dergelijke gevolgen niet bij voorbaat uitgesloten worden. Ik concludeer dat een passende beoordeling vereist is. U heeft een dergelijke passende beoordeling bij uw aanvraag gevoegd. De gevraagde vergunning kan slechts verleend worden, indien ik mij ervan heb kunnen verzekeren dat de beschermde waarden van het desbetreffende gebied niet aangetast zullen worden.

In het onderstaande volgt mijn beoordeling van uw effectenanalyse en conclusies.

BESCHERMDE NATUURWAARDEN

De diverse beschermde waarden van de betrokken Natura 2000-gebieden Uiterwaarden IJssel en Ketelmeer en Vossemeer, alsmede de waarden van de beschermde natuurmonumenten IJsseluiterwaarden en Vossemeer, staan vermeld op www.rijksoverheid.nl ('Onderwerpen' > 'Natuur' > 'Natura 2000').

Het plangebied waarin de zomerbedvergraving plaatsvindt, valt buiten het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel maar heeft externe werking op de genoemde gebieden. Het plangebied waarin de maatregelen ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit plaatsvinden, vallen geheel binnen het Vogelrichtlijngebied en voor wat betreft de gebieden Scherenwelle, Zalkerbosch en Vreugderijkerwaard binnen het Habitatrichtlijngebied. De gebieden Zalkerbosch en Scherenwelle vallen ook binnen het beschermd natuurmonument IJsseluiterwaarden. Het plangebied valt niet binnen het Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer maar heeft daar door externe werking wel effect op.

Selectie van relevante natuurwaarden

Uit de tot de aanvraag behorende passende beoordeling blijkt dat op de volgende habitattypen- en soorten mogelijk effecten kunnen optreden:

Uiterwaarden IJssel

Habitattypen

- stroomdalgraslanden;
- glanshaver- en vossenstaarthoilanden (glanshaver en grote vossenstaart);
- vochtige alluviale bossen;
- droge hardhoutoibossen;

Habitatsoorten

Bittervoorn, kleine modderkruiper, rivierdonderpad en bever;

Vogelrichtlijn:

Porseleinhoen (broedvogel), kwartelkoning (broedvogel), zwarte stern (broedvogel), ijsvogel (broedvogel) en alle 21 aangewezen niet-broedvogelsoorten;

Ketelmeer en Vossemeer

Vogelrichtlijn:

De niet-broedvogels fuut, aalscholver, kleine zwaan, kraakeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje, grote zaagbek, visarend, meerkoet en reuzenstern.

Met betrekking tot de in de passende beoordeling geselecteerde beschermde habitattypen en soorten, merk ik deze als volledig en juist aan.

PASSENDE BEOORDELING

Zoals hiervoor gesteld wordt de zomerbedvergraving uitgevoerd in de vaargeul van de rivier de IJssel en deze behoort niet tot het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. De gevolgen van deze vergraving kunnen wel significante effecten hebben op de relevante instandhoudingsdoelen in dit gebied alsmede op het Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer.

De mogelijke effecten zijn te onderscheiden in permanente effecten en tijdelijke effecten. Indien het een tijdelijk effect betreft wordt dat hierna aangegeven.

Effecten als gevolg van de voorgenomen vergravingsmaatregel

Verlaging van de waterstand

In het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel zal, als gevolg van de voorgenomen vergraving, de waterstand onder gemiddelde omstandigheden enkele centimeters afnemen in de nevengeulen en de plassen dichtbij de rivier, waardoor in bijvoorbeeld de Vreugderijkerwaard en het Zalkerbosch het areaal open water afneemt en randen eerder droogvallen. Er zal geen verlaging van de waterstand optreden in het Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer.

Verandering van de stroomsnelheid

In het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel zal ter hoogte van de vergraving de stroomsnelheid afnemen en bovenstrooms iets toenemen. Dit kan effect hebben op bijzondere vegetaties als fonteinkruiden, op stroomminnende vissen, op waterkwaliteit en verzanding. In het Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer zal geen verandering in de stroomsnelheid van het water optreden.

Afname van zandtransport tussen Molenbrug en Eilandbrug

De verlaging van de stroomsnelheid van het water is zodanig laag dat er geen invloed is op hoeveelheid sediment in het rivierwater binnen het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Door afname van inundatieduur en -frequentie is er wel minder afzet van materiaal op oevers en in uiterwaarden en dit kan effect hebben op daar aanwezige instandhoudingsdoelen. Binnen het Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer treden geen effecten op.

Vermindering overstromingsdynamiek

Als gevolg van de voorgenomen vergraving zullen de uiterwaarden en oevers van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel minder vaak overstromen en ook de duur zal korter zijn. Hierdoor kan de kwaliteit van de overstromingsafhankelijke relevante habitattypen en leefgebied voor soorten verslechteren. In het Natura

2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer treedt geen vermindering van overstromingsdynamiek op.

Verlaging van de grondwaterstand en -stroming

Als gevolg van de voorgenomen vergraving zal op sommige plaatsen in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel verlaging van de grondwaterstand optreden. Dit leidt tot verdroging en verslechtering van de kwaliteit van daarvoor gevoelige habitattypen en leefgebied van soorten.

In het Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer treedt geen effect op als gevolg van de verlaging van het grondwater.

Verandering van de waterkwaliteit

Als gevolg van de voorgenomen vergraving zal er geen permanent effect optreden op de waterkwaliteit in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Tijdens de uitvoering van de vergraving en de onderhoudswerkzaamheden treedt wel een tijdelijke verslechtering op door het vrijkomen van verontreinigingen en vertroebeling.

De waterkwaliteit in het Natura 2000-gebied Ketelmeer Vossemeer ondervindt geen effect van de voorgenomen vergraving omdat de waterkwaliteit van de instroom uit de IJssel niet verandert.

Verstoring door geluid, licht en beweging

Als gevolg van de voorgenomen vergraving kan door onderwatergeluid tijdelijk verstoring optreden van het leefgebied van de rivierdonderpad in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel.

In het Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer treedt geen verstoring op omdat de afstand daarvoor te groot is.

Effecten als gevolg van de uiterwaardmaatregelen t.b.v. ruimtelijke kwaliteit

Als gevolg van de voorgenomen uiterwaardmaatregelen wordt meer ruimte gegeven aan de natuurlijke dynamiek die gericht is op verbetering van de condities van de overstromingsafhankelijke en natte natuur en een kwantitatieve toename van de natuurwaarden in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel, om daarmee de onderlinge samenhang te verbeteren waardoor er een robuust systeem ontstaat.

Aantasting van het leefgebied van grasetende watervogels.

Als gevolg van de uiterwaardmaatregelen wordt in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel agrarisch grasland omgezet in natuurgrasland waardoor het leefgebied van grasetende watervogels in Uiterwaarden IJssel wordt aangetast. In het Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer vindt geen aantasting van het leefgebied van deze soorten plaats omdat daar geen maatregelen worden uitgevoerd.

Aantasting van het leefgebied van vissen door graven nevengeul

Als gevolg van de uiterwaardmaatregelen in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel, wordt in het gebied Scherenwelle een nevengeul gegraven door de

bestaande watergangen heen. Dit leidt tot een tijdelijke verstoring van het leefgebied van de bittervoorn en kleine modderkruiper.

Effect door stikstofdepositie

Als gevolg van de uiterwaardmaatregelen is er een tijdelijke verhoging van stikstofdepositie, maar omdat deze tijdelijk is en erg gering, leidt dit niet tot verslechtering van de kwaliteit van de relevante habitattypes in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. In het Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer treedt geen effect op als gevolg van de voorgenomen maatregelen.

Effect als gevolg van beheer en onderhoud

Eén keer per twee jaar moeten in het vergraven deel onderhoudsbaggerwerkzaamheden worden uitgevoerd. Dit leidt tot tijdelijke verstoring als gevolg van onderwatergeluid en vertroebeling op de waterkwaliteit van zowel het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel als Ketelmeer en Vossemeer door het benedenstrooms terugstorten van het bovenstrooms gewonnen zand.

Effectbeoordeling Uiterwaarden IJssel

Het zomerbed wordt stroomopwaarts minder (gemiddeld 1,8 m) verlaagd dan stroomafwaarts (gemiddeld 2,3 m). De vergraving vindt plaats door middel van baggerschepen en het vrijkomende materiaal wordt of vermarkt of geleverd aan het project IJsseldelta Zuid. Nog niet bekend is met welk type baggerschip de werkzaamheden uitgevoerd zullen gaan worden. De effectbeoordeling is gedaan vanuit de worst case benadering.

Habitattypen

Voor stroomdalgraslanden geldt als doel uitbreiding van het areaal en verbetering van de kwaliteit. Als gevolg van de voorgenomen zomerbedvergraving bestaat de kans dat op termijn (10 tot 20 jaar) in de gebieden Vreugderijkerwaard en Zalkerbosch maximaal 5 ha van dit type zal verslechteren of verdwijnen doordat deze gebieden minder vaak en minder lang zullen inunderen en hier geen afzetting van kalkrijk zand zal plaatsvinden. Op sommige plaatsen in de Vreugderijkerwaard is de toplaag vervilt en verzuurd. De in deze gebieden te nemen uiterwaardmaatregelen zijn gericht op de (verdere) ontwikkeling van dit type. In de Vreugderijkerwaard zal in de periode 2013 tot 2025 op de daartoe geschikte plekken het rivierduin licht worden afgegraven waardoor het wel geschikte materiaal aan de oppervlakte komt en zich kan ontwikkelen tot stroomdalgrasland. In het Zalkerbosch zal de bouwvoor met 30 cm worden verwijderd en een maaibeheer (met afvoer van maaisel) worden toegepast dat leidt tot het terugbrengen van het fosfaatgehalte. Door de aanwezigheid van stroomdalgrasland in de nabij gelegen Vreugderijkerwaard is er een goede gelegenheid tot zaadverspreiding. Bovendien wordt er een pilot Zandmotors gestart waarmee een verbeterde zandafzetting wordt beoogd. In de periode 2020-2025 zal er vanuit de Vreugderijkerwaard een afgeplagde toplaag van stroomdalgrasland in het Zalkerbosch worden aangebracht. Deze maatregelen zijn gericht op de ontwikkeling van 5 ha. nieuw stroomdalgrasland binnen een periode van 10 - 15 jaar waardoor er zal geen significant negatief effect optreden als

gevolg van de voorgenomen maatregelen. Om de uitvoering en ontwikkeling van deze maatregelen te verzekeren en volgen heb ik voorschriften in de vergunning opgenomen.

Voor glanshaver- en vossenstaarthooilanden geldt als doel uitbreiding van het areaal en verbetering van de kwaliteit. Als gevolg van de voorgenomen zomerbedvergraving zal er minder overstromingsdynamiek en een lagere grondwaterstand zijn waardoor er minder vers sediment afgezet zal worden en de kwaliteit van 7 -12 ha van dit type in het gebied Scherenwelle zal verslechteren. De in dit gebied te nemen uiterwaardmaatregelen zijn gericht op behoud van de kwaliteit van 11 ha van het huidige areaal en uitbreiding met 11 ha. Dit wordt bereikt door enerzijds een aantal zogeheten maatregelen te nemen waarmee de huidige omstandigheden waarin dit type nu voorkomt niet wijzigen en anderzijds het uitvoeren van monitoring op de uit te voeren maatregelen met voldoende bijsturingmogelijkheden. Als zodanige maatregelen worden uitgevoerd het verlagen van de zomerkade om eenzelfde overstromingsfrequentie te behouden, controle van de hydrologisch situatie met een gemaal, instellen van hooibeheer, het opbrengen van maaisel van bestaand kievtbloemhooiland en stimuleren van kieming van zaden door het aanleggen van open plekken. Met de uitvoering van deze maatregelen zal er met zekerheid geen significant effect optreden ten aanzien van dit type. Om de uitvoering en ontwikkeling van deze maatregelen te verzekeren en volgen heb ik voorschriften in de vergunning opgenomen.

Voor vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen) geldt als doel behoud van oppervlakte en kwaliteit. Als gevolg van de voorgenomen zomerbedvergraving zal er geen afname van het aanwezige areaal zijn maar wel een afname van kwaliteit van maximaal 2 ha. Door de verminderde overstromingsdynamiek zal de soortensamenstelling van de ondergroei veranderen. De kwaliteitsverslechtering zal zich voordoen door het hele plangebied heen en met name in de nu wat hoger gelegen delen. De in het gebied Scherenwelle uit te voeren uiterwaardmaatregelen (maaveldverlaging tot juiste overstromingscondities) zijn gericht op de ontwikkeling van 2 ha. zachthoutoibos, aansluitend aan al bestaande kernen. De overige condities voor dit type zijn al goed. Met de uitvoering van deze maatregelen zal er met zekerheid geen significant effect optreden op de kwaliteit van dit type. Om de uitvoering en ontwikkeling van deze maatregelen te verzekeren en volgen heb ik voorschriften in de vergunning opgenomen.

Voor droge hardhoutoibossen geldt als doel de uitbreiding van het areaal en de verbetering van kwaliteit. Als gevolg van de voorgenomen zomerbedverlaging zal er geen afname van het aanwezige areaal in het Zalkerbosch zijn, maar wel een afname van de kwaliteit van maximaal 4 ha. door de verminderde overstromingsdynamiek. De in het gebied Zalkerbosch uit te voeren uiterwaardmaatregel, het verwijderen van de graszode en omvorming van agrarisch beheer naar natuurbeheer is gericht op de uitbreiding van 6 ha van dit type, aansluitend aan het bestaande areaal wat er aan bijdraagt dat er zaadverspreiding optreedt. Door het uitvoeren van deze maatregelen zal er met zekerheid geen significant effect optreden op de omvang en kwaliteit van dit type.

Om de uitvoering en ontwikkeling van deze maatregelen te verzekeren en te volgen heb ik voorschriften in de vergunning opgenomen.

Habitatsoorten

Voor de bittervoorn en kleine modderkruiper geldt als doel het behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied. Beide soorten komen voor in de gebieden Scherenwelle en Bentinckswelle. Als gevolg van de voorgenomen zomerbedverlaging treedt er geen effect op ten aanzien van het leefgebied van deze soorten. De uit te voeren uiterwaardmaatregel in het gebied Scherenwelle, het vergraven van een deel van de watergangen, heeft een tijdelijk effect op het leefgebied van deze soorten. Door de werkzaamheden uit te voeren buiten het voortplantingsseizoen, te werken in de richting van open water en bij een lucht-/watertemperatuur hoger dan 10 graden zal dit effect zeker niet significant zijn. Na de aanleg van de nevengeul in Scherenwelle ontstaat daar een geschikt leefgebied voor beide soorten wat een licht positief effect is. Met de uitvoering van deze maatregelen zal er met zekerheid geen significant effect optreden op de kwaliteit van het leefgebied van deze soort. Voorschriften om dit te verzekeren en de ontwikkeling hiervan te kunnen volgen zijn door mij in de vergunning opgenomen.

Voor de rivierdonderpad geldt als doel behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied en dit komt voor aan de oevers van de IJssel tussen de steenbeschoeiing. Als gevolg van de voorgenomen zomerbedvergraving treedt er verstoring op door onderwatergeluid en vertroebeling. Dit is zo weinig (maximaal 1cm) en op een zo klein deel van het traject, dat dit niet leidt tot significante verslechtering van het leefgebied. Geluid kan tijdens het voortplantingsseizoen verstoring in communicatie opleveren en daarom zullen tijdens de maanden april en mei 's nachts geen werkzaamheden ten aanzien van vergraving en onderhoud worden uitgevoerd. Met de uitvoering van deze maatregelen zal er met zekerheid geen significant effect optreden op de kwaliteit van het leefgebied deze soort. De aanleg van de nevengeul in Scherenwelle, die aantakt aan de rivier, geeft een uitbreiding aan het leefgebied voor deze soort. Om dit te verzekeren en de ontwikkeling te kunnen volgen heb ik voorschriften hiertoe in de vergunning opgenomen.

Voor de bever geldt als doel uitbreiding van omvang en kwaliteit van het leefgebied. Als gevolg van de voorgenomen zomerbedverlaging treedt er geen effect op ten aanzien van het leefgebied van deze soort. De voorgenomen uiterwaardmaatregel in de Vreugderijkerwaard kan verstoring van de bever tot gevolg hebben. Indien de bever wordt aangetroffen zullen er geen werkzaamheden worden uitgevoerd in dit gebied tijdens de voortplantingsperiode. Indien er een burcht wordt aangetroffen zullen de werkzaamheden op een afstand van tenminste 30m worden uitgevoerd en zal de verlichting worden aangepast. Met de uitvoering van deze maatregelen zal er met zekerheid geen significant effect optreden op de kwaliteit van het leefgebied van deze soort. Voorschriften hiertoe heb ik in de vergunning opgenomen.

Broedvogels

Het porseleinhoen heeft als doel uitbreiding van omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied (Rietmoeras) en de soort komt voor in de gebieden Bentinckswelle, Scherenwelle en Vreugderijkerwaard. Het aantal broedparen wordt niet gehaald. Als gevolg van de voorgenomen zomerbedverlaging zal de overstromingsdynamiek afnemen en wordt minder organisch materiaal afgevoerd waardoor en verzuuring van het gebied optreedt; ook treedt er een verlagerend effect op op de grondwaterstand. Hierdoor kan er verslechtering optreden van de kwaliteit van het leefgebied van deze soort ter grootte van maximaal 35 ha. Er gaat geen leefgebied verloren.

De voorgenomen uiterwaardmaatregel in Bentinckswelle valt onder de beoordeling van de provincie Overijssel als bevoegd gezag, maar voorziet in een kwaliteitsverbetering van het daar voorkomende rietmoeras ter grootte van 1,9 ha. In Scherenwelle wordt het daar aanwezige nu verlande rietmoeras opgeschoond en er doorheen wordt een nevengeul aangelegd. Ook worden de oevers verflauwd en deze maatregelen zijn gericht op een verbetering van het leefgebied van het porseleinhoen ter grootte van 10 ha. Ook wordt in dit gebied 2 ha nieuw rietmoeras van hoge kwaliteit ontwikkeld als tegenmaatregel voor de omvorming van rietmoeras van matige kwaliteit naar zachthoutoobos. In de Vreugderijkerwaard worden ook herstelmaatregelen in de watergangen uitgevoerd ten behoeve van het daar aanwezig rietmoeras en dit is gericht op de verbetering van 9 ha. waarmee dan ook de kwaliteit van het leefgebied van het porseleinhoen wordt verbeterd. Om geen verstoring van deze soort te laten plaatsvinden tijdens het broedseizoen worden de werkzaamheden ten behoeve van dit leefgebied niet uitgevoerd tijdens het broedseizoen wat loopt van april tot en met augustus in het geval dat de soort aanwezig is. Met de uitvoering van deze maatregelen zal er met zekerheid geen significant effect optreden op de kwaliteit van het leefgebied van deze soort. Om deze maatregelen te verzekeren en de ontwikkeling te kunnen volgen heb ik voorschriften in de vergunning opgenomen.

De kwartelkoning heeft als doel uitbreiding van omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied (Rietmoeras) en de soort komt voor in de gebieden Scherenwelle en Vreugderijkerwaard. Het aantal broedparen wordt niet gehaald. De voorgenomen zomerbedvergraving heeft geen versturend effect op de soort omdat deze niet afhankelijk is van plas-dras-situaties. De voorgenomen uiterwaardmaatregelen zijn gericht op het minder intensief beheren van de huidige agrarische percelen waardoor deze na uitvoering meer geschikt zijn als leefgebied en er uitbreiding van het areaal plaatsvindt. Er vinden geen werkzaamheden plaats in de huidige leefgebieden van deze soort maar wel in de nabijheid. De werkzaamheden worden daarom uitgevoerd buiten de broedperiode van mei tot en met september in het geval dat de soort daar aanwezig is. Met de uitvoering van deze maatregel zal er met zekerheid geen significant effect optreden op de kwaliteit van het leefgebied van deze soort. Hiertoe heb ik een voorschrift in de vergunning opgenomen.

De zwarte stern heeft als doel behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied en komt voor in de Vreugderijkerwaard, Scherenwelle en

Bentinckswelle. Het aantal broedparen wordt niet gehaald. De voorgenomen zomerbedvergraving heeft geen verstoring op de soort omdat de foerageerfunctie van het gebied (insecten, ongewervelden en vis) en rustfunctie (niet in de rivier) niet wordt aangetast. Tijdens de uitvoering van de voorgenomen uiterwaardmaatregelen kan er optische verstoring optreden bij het opschonen van de hank in Scherenwelle. Om deze verstoring te voorkomen worden deze werkzaamheden niet in het broedseizoen van 15 april tot en met september uitgevoerd. Met de uitvoering van deze maatregel zal er met zekerheid geen significant effect optreden op de kwaliteit van het leefgebied van deze soort. Hiertoe heb ik een voorschrift in de vergunning opgenomen.

De ijsvogel heeft als doel behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied en komt voor in de Bentinckswelle maar kent ook geschikt leefgebied in de Vreugderijkerwaard en Scherenwelle. Het aantal broedparen wordt niet elk jaar gehaald. De voorgenomen zomerbedvergraving heeft geen verstoring op de soort (de soort broedt in wortelkluiten van omgevallen bomen). De voorgenomen uiterwaardmaatregelen hebben geen verstoring op de soort en na uitvoering van de hank in Scherenwelle wordt daar het leefgebied verbeterd door de aanwezigheid van mogelijke broedlocaties. Om verstoring tijdens de uitvoering van de werkzaamheden te voorkomen worden deze niet uitgevoerd tijdens de broedperiode van april tot en met oktober indien de soort voorkomt. Met de uitvoering van deze maatregel zal er met zekerheid geen significant effect optreden op de kwaliteit van het leefgebied van deze soort. Hiertoe heb ik een voorschrift in de vergunning opgenomen.

Niet-broedvogels

Het plangebied bestaat uit zowel foerageer- als rustgebied voor alle beschermde niet-broedvogels. Voor de beoordeling van het effect als gevolg van de voorgenomen zomerbedverlaging en uiterwaardmaatregelen zijn deze soorten onderverdeeld in categorieën.

Steltlopers (scholekster, kievit, grutto, tureluur en wulp)

Voor deze soorten geldt als doel behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied en deze komen in het gehele plangebied voor. Als gevolg van de zomerbedverlaging kan er een verslechtering van het leefgebied optreden van 133 ha. Er gaat geen leefgebied verloren, maar het betreft verschuiving in gradatie van zeer geschikt naar redelijk geschikt en redelijk geschikt naar matig geschikt. Deze verschuiving vindt plaats omdat er minder inundatiedynamiek zal optreden en de grondwaterstand zal dalen. De voorgenomen uiterwaardmaatregelen richten zich in de Koppelerwaard, Zalkerbosch (en Bentinckswelle waarvoor de provincie Overijssel bevoegd gezag is) op de realisatie van 49 ha. zeer geschikt leefgebied voor deze soorten. Dit is minder dan het totaal aan oppervlakte waarbinnen verslechtering optreedt maar er blijft voldoende geschikt leefgebied over en er treedt zelfs uitbreiding op van hectares die zeer geschikt zijn. Tijdens de uitvoering van de zomerbedvergraving en uiterwaardmaatregelen is sprake van verstoring van steltlopers. Deze verstoring is tijdelijk (maximaal 2 seizoenen en voor wat betreft de uiterwaardmaatregelen enkele maanden. Tijdens de

werkzaamheden is in de directe omgeving van het plangebied, evenwel binnen het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel, voldoende uitwijkmogelijkheid voor deze soort waardoor dit effect niet significant is. Om deze maatregelen te verzekeren en de ontwikkeling te kunnen volgen heb ik voorschriften in de vergunning opgenomen.

Grasetende overwinterende watervogels (kolgans, grauwe gans, smient, wilde zwaan en kleine zwaan)

Voor deze soorten geldt als doel behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied en komen zij in het gehele plangebied voor. De draagkracht van het leefgebied voor deze soorten wordt weergegeven in kolgansdagen en voor Uiterwaarden IJssel is dit bepaald op 8.737.443. De werkelijk aanwezige draagkracht bedraagt 9.708.659 kolgansdagen. Dit betekent een overcapaciteit van 971.216 kolgansdagen. Als gevolg van de zomerbedverlaging treedt er geen verslechtering van het leefgebied op omdat de foerageerfunctie (cultuurgrasland) en slaapfunctie (grote plassen open water) van deze soorten niet wordt aangetast. De voorgenomen uiterwaardmaatregelen leiden tot omzetting van cultuurgrasland naar natuurgrasland en hierdoor verslechtert de foerageerfunctie van dit leefgebied wel en vermindert het draagvlak ervan met 40.590 kolgansdagen. Door de uitvoering van eerdere (vergunde) projecten is de draagkracht van het leefgebied teruggelopen met 490.000 kolgansdagen. Na uitvoering van het onderhavige project is de draagkracht van het gebied te stellen op 9.178.069 en dit is meer dan de benodigd aantal kolgansdagen.

Tijdens de uitvoering van de uiterwaardmaatregelen zal er een tijdelijke verstoring van het leefgebied zijn door geluid en beweging. Deze verstoring is zeer lokaal en zeker niet significant omdat er niet in alle gebieden tegelijkertijd wordt gewerkt en in de directe omgeving, binnen het Natura 2000-gebied, voldoende mogelijkheden zijn om naar geschikt leefgebied uit te wijken.

Vogels van diep water (tafeleend en kulfeend)

Voor deze soorten geldt als doel behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied. De rustgebieden zijn veelal rustige zoete wateren, grindplassen en drinkwaterbekkens. Het foerageren van driehoeksmosselen gebeurt tot duikdieptes van 3 - 5 m. Driehoeksmosselen vestigen zich op harde substraten. Als gevolg van de zomerbedverlaging treedt er geen verslechtering van het leefgebied op omdat in het te verdiepen deel geen geschikt voedsel aanwezig is. Tijdens de uitvoering van de uiterwaardmaatregelen treedt geen verstoring op die het leefgebied tijdelijk verslechteren omdat deze niet plaats vinden in de nabijheid van diep water.

Vogels van ondiep water (krakeend, wilde eend, pijlstaart, slobbeend en meerkoet)

Voor deze soorten geldt als doel behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied. Als gevolg van de zomerbedverlaging treedt er verslechtering van maximaal 133 ha leefgebied (van diverse kwaliteiten) op omdat de inundatiedynamiek afneemt, wat ook een afname van de kwaliteit van het plasdras-gebied betekent. Dit plasdras-gebied is maar een onderdeel van het foerageergebied en geen bestaansvoorwaarde. De overige delen van het

foerageergebied zoals ondiepten, oevers en andere natte delen worden niet aangetast. Er blijft voldoende foerageergebied over. De voorgenomen uiterwaardmaatregelen in onder meer de Koppelerwaard, Zalkerbosch (en Bentinckswelle) zijn onder meer gericht op de realisatie van 49 ha plas-dras - gebied van geschikte kwaliteit. Dit is minder dan het areaal wat verslechtert maar dit weegt toch op tegen het aantal hectares waarvoor verslechtering optreedt. Tijdens de uitvoering van de uiterwaardmaatregelen zal er een tijdelijke verstoring van het leefgebied zijn door geluid en beweging. Deze verstoring is zeer lokaal en zeker niet significant omdat er niet in alle gebieden tegelijkertijd wordt gewerkt en in de directe omgeving, binnen het Natura 2000-gebied, voldoende mogelijkheden zijn om naar geschikt leefgebied uit te wijken. Om deze maatregelen te verzekeren en de ontwikkeling te kunnen volgen heb ik voorschriften in de vergunning opgenomen.

Visetende vogels (fuut, aalscholver en nonnetje)

Voor deze soorten geldt als doel behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied. Zij zijn afhankelijk van de beschikbaarheid van visrijke wateren. De voorgenomen zomerbedvergraving heeft geen verstorend effect op de soorten omdat de oppervlakte visrijk gebied niet zal afnemen, er niet (nauwelijks) gefoerageerd wordt op de plaats waar de werkzaamheden plaatsvinden en er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn in de directe omgeving op de rivier. Tijdens de uitvoering van de uiterwaardmaatregelen zal er een tijdelijke verstoring van het leefgebied zijn door geluid en beweging. Deze verstoring is zeer lokaal en zeker niet significant omdat er niet in alle gebieden tegelijkertijd wordt gewerkt en in de directe omgeving, binnen het Natura 2000-gebied, voldoende mogelijkheden zijn om naar geschikt leefgebied uit te wijken.

Effectbeoordeling Ketelmeer en Vossemeer

Zoals hiervoor gezegd is het Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer aangewezen als vogelrichtlijngebied en alle 21 beschermde soorten hebben hier hun leefgebied.

De voorgenomen zomerbedvergraving, uiterwaardmaatregelen en onderhoudswerkzaamheden hebben geen permanent effect op de leefgebieden van al deze soorten. De uitvoering van deze werkzaamheden vertroebelen het water waardoor er minder zicht is en dit de foerageermogelijkheid voor een aantal van deze soorten vermindert. Nabij de monding van de IJssel liggen ondergedoken waterplanten die daar kunnen groeien omdat er in de periode april en mei voldoende licht de bodem bereikt zodat waterplanten kunnen kiemen. Het is onbekend welke mate van vertroebeling leidt tot aantasting van deze waterplanten en dus ook tot verslechtering van de foerageermogelijkheid. De daarvoor vastgestelde plaatsen worden gemonitord op lichtdoorlatendheid. Een voorschrift hiertoe is door mij in de vergunning opgenomen.

Effectbeoordeling op het beschermd natuurmonument IJsseluiterwaarden

De waarde van dit beschermd natuurmonument ligt met name in het bevorderen van het behoud en herstel van de natuurwetenschappelijke betekenis en natuurschoon van het gebied. Met name zijn daarbij het voorkomen van specifiek

aan het riviereengebied gebonden plantengemeenschappen, de ornithologische betekenis door de grote diversiteit aan broedvogels en een van nationaal belang zijnd weidevogelgebied van belang.

De voorgenomen zomerbedvergraving, kan permanent effect hebben op deze kenmerken door de verminderde inundatie en grondwaterstandverlaging. De uiterwaardenmaatregelen zijn gericht op het verbeteren van de voor de rivier kenmerkende natuur en zullen ook verbeteringen tot gevolg hebben zoals hiervoor beschreven. Er zal dan ook een positief effect optreden als gevolg van de voorgenomen maatregelen ten aanzien van de beschermde waarden.

Tijdens de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden zal de kenmerkende rust in het gebied tijdelijk verstoord worden. Deze tijdelijke verstoring is aanvaardbaar omdat er enerzijds voorwaarden aan de vergunning zijn verbonden die voorkomen dat de beschermde waarden verloren gaan en anderzijds voorziet het plan er in dat het gebied, na realisatie van de voorgenomen maatregelen, een grotere waarde aan natuurschoon heeft dan voorheen en daarmee van meer betekenis is voor de natuurwetenschappelijke waarde ervan.

Effectbeoordeling op het beschermd natuurmonument Vossemeer

De te beschermen waarde in dit beschermd natuurmonument is onder meer gericht op de 'ondergedoken waterplanten'. Deze waarde is de laatste jaren steeds beter geworden en zal blijven bestaan. Dit beschermd natuurmonument bevindt zich buiten de invloedssfeer van de effecten als gevolg van de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden. Er kan met zekerheid worden gesteld dat er als gevolg van de voorgenomen maatregelen geen schade optreedt ten aanzien van het natuurschoon, de natuurwetenschappelijke waarde van het gebied, de planten of dieren en deze evenmin het gebied zullen ontsieren.

Cumulatie

Bij de beoordeling van de effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden is beoordeeld of deze effecten ook in cumulatie met andere projecten of handelingen zouden kunnen leiden tot significante gevolgen voor de relevante instandhoudingsdoelen waardoor er sprake zou kunnen zijn van de aantasting van de natuurlijke kenmerken van de genoemde Natura 2000-gebieden.

Ik heb hiervoor reeds geconcludeerd dat de uitvoering van de voorgenomen activiteiten zelfstandig beschouwd, niet kunnen leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de betreffende Natura 2000-gebieden of een significant versturend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor de betreffende gebieden zijn aangewezen.

In deze beoordeling zijn de volgende projecten beoordeeld:
IJsseldelta Zuid, Dijkverlegging Westenholte, Spoorbrug Hanzelijn, Uitbreiding Jachthaven Hattem, Uiterwaardvergraving Scheller en Oldenelerbuitenwaarden, Welsumer en Fortmonderwaarden, Uiterwaardvergraving Keizers-en stobbenwaarden en Olsteruiterwaarden, Stokebrandse weerd, Cortenoever en

Voorsterklei, Herinrichting Vaalwaard, Stroomlijn Hagen en Singels, Stroomlijn Rammelwaard, Duursche Waarden en Engelse Werk, Inrichting moerasgebied Fraterwaard en Vergroting Spaenswaard.

In Hoofdstuk 8 van de passende beoordeling is per habitatype, habitatsoort en vogelsoort besproken of er naast het effect als gevolg van de voorgenomen maatregelen ook nog een effect kan optreden als gevolg van cumulatie met andere reeds uitgevoerde projecten of projecten die nu in uitvoering zijn. Uit de uitgevoerde onderzoeken is komen vast te staan dat er met zekerheid geen significante effecten zullen optreden en de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast.

Ik concludeer dat binnen de aangeleverde passende beoordeling een volledige en juiste cumulatie-toetsing is uitgevoerd.

BESPREKING VAN DE INSPRAAK EN DOORGEVOERDE AMBTSHALVE WIJZIGINGEN IN HET DEFINITIEVE BESLUIT

Zienswijzen

Het ontwerp-besluit heeft ter inzage gelegen gedurende de periode 6 juni tot en met 17 juli 2013. In die periode werden daarop door diverse belanghebbenden zienswijzen ingediend. Deze zienswijzen en de beantwoording daarvan zijn opgenomen in een afzonderlijke 'Reactienota Zomerbedverlaging Beneden-IJssel (Reevediep), november 2013' en hebben niet geleid tot inhoudelijke wijzigingen in het onderhavige besluit. De reactienota is als Bijlage 2 bij het besluit gevoegd.

Ambtshalve wijzigingen

In dit definitieve besluit zijn de volgende ambtshalve wijzigingen aangebracht: Op pagina 1 is toegevoegd de ontvangst van een brief d.d. 22 mei 2013 van de Programmadirectie Ruimte voor de Rivier met als onderwerp 'Wijziging aanvraag Nbwetvergunning' en de daarbij gevoegde aangepaste passende beoordeling.

CONCLUSIE

Ik ben van mening dat de gevraagde vergunning onder voorschriften kan worden verleend.